

نوشتهء م. آذر
برگرفته از منابع خارجی
نومبر ۲۰۰۲

دنیای رنگها

از نگاه علم فزیک هیچ رنگی وجود ندارد، صرف امواج نور با طول موج های متفاوت باعث پدید آمدن رنگ میشوند. وقتی ما چیزی را می بینیم، در حقیقت بازتاب یا انعکاس نور از آن جسم را می بینیم. چشم انسان قابلیت تشخیص و مشاهده ی صد ها دسته از طول هایی موج را دارد که توسط حجرات مخروط شکل حسی شبکه قابل دید و یا رویت میگردد و این قابلیت باعث میشود که رنگها را از هم تشخیص دهیم.

وقتی ما میگوییم آسمان آبی است و یا گلاب سرخ است، از لغت نامه ی ذهن خود کلماتی را پیهم می گذاریم و نزد خود مفهومی را مجسم میسازیم. از برخورد نخستین دسته طول موج ها به چشم ما، رنگی را می بینیم و نامی به آن قایل میشویم. درک روانشناسی رنگها یک بحث تجربیست، چون قدرت دید و تشخیص عین رنگ توسط دو شخص همیشه فرق میکند. در مورد شناخت راز های رنگها در فرهنگها و زبان های مختلف، تعبیر هایی مختلف وجود دارد و در علم روانشناسی نیز بحث هایی پیرامون تأثیرات رنگها بالای انسان صورت گرفته است که فشرده ی آن را میخوانیم:

آیا رنگها بالای احساس و روش ما تأثیر دارند؟ بلی، مگر این که رنگها چه تأثیراتی بالای ما دارند، تا به حال جواب قانع کننده و قاطعی در دست نیست. عکس العمل ما در برخورد با رنگها از با هم آمیزی عوامل بیولوژیکی، روانی و اجتماعی منته میگیرد.

به طور عموم رنگها را به دو بخش تقسیم کرده اند، رنگ های گرم و رنگ های سرد. رنگ های گرم رنگ Magenta (گلایی مایل به سرخ که یکی از زمره سه رنگ اصلی طبیعت است*)، سرخ، نارنجی، زرد و سبزه زرد را در بر میگیرد و از دیدن بیش از حد این رنگها احساس هیجان و خوشی به انسان دست میدهد. رنگهای سرد که شامل بنفش، آبی، آبی روشن و سبزه آبی رنگ میباشدند، نشانه های آرامش، کناره گیری، غمگینی و خموشی اند.

رنگها مفاهیم متفاوتی در فرهنگهای مختلف دارند. مثلاً رنگ سفید رنگ ازدواج در جهان غرب است در حالی که در کشورهای چین و بعضی نقاط دیگر شرق در مراسم عزا داری پوشیده میشود. رنگ سرخ در غرب علامه ی جنون و شوریده گیست در حالیکه در چین و بعضی کشورهای دیگر شرق نشانه ی خوشی میباشد. رنگها در بازار اقتصاد نیز نقش چشمگیر دارند. روانشناس ها دریافته اند که تأثیر رنگها در انتخاب و یارد کردن یک جنس در بازار تقریباً ۶۰ درصد قابل ملاحظه است.

رنگ سرخ سمبولی از گرمی، آتش، خون، هیجان، عشق و قدرت است که محرک احساسات انسان بوده سبب میشود انسان زود تصمیم گیرد و پر توقع باشد. این رنگ بیشتر جلب توجه کرده و خوب است اگر در تزئین آن را به مقدار کم به کار بریم و نباید به شکل پس منظر یا Background از آن استفاده شود.

رنگ لیمویی روشن یک رنگ آزار دهنده برای چشم است. نوری که از این رنگ انعکاس مییابد، باعث تحریک بیش از حد عضلات چشم شده و حساسیت بار میآورد. رنگ زرد نیز برای رنگ آمیزی ساحه های بزرگ مناسب نیست و گرچه باعث تقویه دماغ و قدرت تمرکز عصاب میشود، ولی برای چشم مضر است. این رنگ نشانه هایی از روشنی، خلاقیت، سهل گیری در زنده گی، اخطار، بیماری، حسادت، شکست، دورویی و دو رنگی میباشد. همچنان این رنگ سمبول الوهیت و بزرگی در بعض ادیان است. رنگ زرد مثل روشنی آفتاب است که شما میخواهید آن را احساس کنید، مگر نمی خواهید چشم تان با آن تماس مستقیم داشته باشد.

رنگ آبی را نشانه هایی از تنهایی، گوشه گیری، نکاوت و هوشیاری، غمگینی، اعتماد و وفاداری میدانند. داشتن غذایی به این رنگ روی سفره سبب قطع اشتها میشود. رنگ آبی باعث آرامش سیستم عصبی شده و در بعض خصوصیات خود مخالف رنگ سرخ است.

رنگ سبز را، که به پیمانہ ی زیاد در طبیعت به کار رفته است، بیانگر مفاهیم مختلف چون زنده گی، جوانی، تجدد و نو آوری، آرزو و قدرت میدانند. در قرون وسطی عروس را سبز می پوشاندند تا نمایی از باروری و فزونی باشد و این رسم تا به حال در افغانستان باقیمانده است. چشم قدرت دید این رنگ را بیشتر دارد. این رنگ آرامشگر یک تأثیر طبیعی بالای سیستم عصبی دارد و به این خاطر در شفاخانه ها استفاده میشود. رنگ نارنجی نمایی از رضایت، سودمندی و صرفه جویی شناخته شده است و بالای اشتها تأثیر مثبت دارد.

رنگ سیاه را نیز مانند رنگهای دیگر به تعبیر هایی مختلف می‌شناسند و در فرهنگ های مختلف مفاهیم متفاوت ارایه میکند. در جایی آن را نشانه ی تحمل، اعتماد و اعتبار میدانند و در جایی آن سمبلی از اقتدار و تواناییست. گاهی به مفاهیم احتیاط و دور اندیشی و گاهی به فعالیت های جنایی نیز نسبت داده شده است. کشیش ها سیاه می پوشند چون این رنگ را نشانی از فروتنی و تسلیم به خداوند میدانند. یکی از خواص این رنگ جذب نور و حرارت است که به این سبب در تابستان کمتر پوشیده میشود.

سفید را رنگی که دلالت بر عصمت و پاکدامنی، عفت، بیگناهی و صلح دارد، میدانند. رنگ سفید نور را انعکاس میدهد و باعث سردی اجسام میشود. به این منظور لباسهای از این رنگ را در تابستان بیشتر استعمال میکنند که سبب سردی و تازه گی میشود.

رنگ بنفش را رنگ مربوط به شاهان میدانند. این رنگ نشانه یی از دارایی، خوش گذرانی، شور و جوش بوده و در جایی هم آن را به مفهوم ابراز حساسیت می‌شناسند. این رنگ کمتر در طبیعت دیده میشود. بعض مردم آن را عالی و غیر معمول و رنگ هنری میدانند.

نسواری که رنگ زمین و چوب است، اگر آن را در تزئین اطراف خود به کار بریم، بیشتر طبیعی و راحت به نظر میآید. این رنگ مفاهیم معقولیت و استحکام را نشان میدهد و زیادتیر مورد توجه مردهاست.

رنگ گلایی را رنگ خیالی و تصویری می پندارند، بیشتر تسکین دهنده و آرامش آور است. این رنگ انسان را آرام و خوش قلب میسازد.

در یکی از زندانهای امریکا چند اتاق را گلایی رنگ کرده بودند و به مرور زمان دریافتند که روش زندانی هایی این اتاق ها نسبت به پیش تغییر کرده است و حتا اگر زندانی یی قهر میشود، نمیتواند با موجودیت رنگ گلایی به زشتی و خشونت ادامه دهد. روانشناس دیگری که سر تیم فوتبال دانشگاهی نیز بود، به ادامه ی این تجربه خواست که با استفاده از این موضوع روحیه ی تیم دعوت شده را ضعیف سازد. او دستور در داده بود که اتاق انتظار اعضای تیم مهمان را گلایی رنگ کنند تا به این وسیله بتواند از شدت روحیه ی مقاومت آنها برای برنده شدن بکاهد.

رنگها در شعر و به ویژه در شعر فارسی نیز مفاهیمی دارند. بسیار تلاش کردم اگر مطلبی در ین مورد بدستم آید که موفق به دریافت آن نشدم. امیدوارم که با تهیه ی این نبشته انگیزه یی را ایجاد نموده باشم تا باشد یکی از خواننده های عزیز پیرامون این باب چیزی بنویسد.

---

* دو رنگ طبیعی و یا اصلی دیگر رنگ زرد و آبی اند که همه رنگها از با هم آمیزی این سه رنگ طبیعی یا اصلی (ابتدایی نیز گفته میشوند) ترکیب شده اند.